

BUGU

Dil ve Eğitim Dergisi

www.bugudergisi.com

Değerlendirme Makalesi

BUGU
Journal of Language and Education

Makale Geliş Tarihi: 03.09.2020

1/2, 216-229

TÜRKİYE

Makale Kabul Tarihi: 10.09.2020

Alyılmaz, C. (2020). Bilge Tonyukuk'un anısına düzenlenen I. uluslararası Türkçe edebiyat kültür eğitim sempozyumu'nun ardından. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 1(2), 216-229. <http://dx.doi.org/10.46321/bugu.31>

BİLGE TONYUKUK'UN ANISINA DÜZENLENEN I. ULUSLARARASI TÜRKÇE EDEBİYAT KÜLTÜR EĞİTİM SEMPOZYUMU'NUN ARDINDAN

Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ

Bursa Uludağ Üniversitesi calyilmaz@gmail.com ORCID

Öz

UNESCO tarafından 2020 yılının Bilge Tonyukuk Yılı ilan edilmesi vesilesiyle II. Türk Kağanlığı Dönemi'nin önemli devlet adamlarından biri olan Bilge Tonyukuk'un anısını yaşatmak amacıyla Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Derneği, UNESCO Türkiye Millî Komisyonu, Türk Dil Kurumu, Bursa Uludağ Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Artvin Çoruh Üniversitesi, Batı Karadeniz Üniversitesi, Priştine Üniversitesi, Gürcistan Teknik Üniversitesi, Valeh Hacılar Uluslararası Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Vakfı, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi ve BUGU Dil ve Eğitim Dergisinin ortaklığıyla 28-29 Ağustos 2020 tarihleri arasında çevrim içi olarak I. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Sempozyumu düzenlenmiştir.

Sempozyum, başta Türk Dünyası olmak üzere birçok ülkeden bilim insanının katılımıyla gerçekleşmiştir. Sempozyumda sunulan bildiriler YouTube üzerinden yayın yapan TEKE Akademi Kanalı'ndan ilgililerine canlı yayın hâlinde ulaştırılmıştır.

Bu çalışmada Türklük Bilimi ile ilgili birçok bilim insanını bir araya getiren; Covid-19 salgını sürecinde Türklük Bilimi ile ilgili çalışmaların kesintiye uğramadan devam etmesine katkı sağlayan I. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Sempozyumu ile ilgili bilgiler verilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Sempozyum, Bilge Tonyukuk, yazıt, yıl, TEKE.

AFTER THE 1ST INTERNATIONAL TURKISH LITERATURE CULTURE EDUCATION SYMPOSIUM ORGANIZED IN THE MEMORY OF BİLGE TONYUKUK

Abstract

On the occasion of the declaration of 2020 as the Year of Bilge Tonyukuk by UNESCO, to keep alive the memory of Bilge Tonyukuk who is the most important statesman in the II. Turkish Khanate period, the 1st International Turkish Literature Culture Education Symposium was organized online between 28-29 August 2020 in partnership with the International Association of Turkish Literature Culture Education, UNESCO National

BUGU Dil ve Eğitim Dergisi, 1(2), 2020, 216-229, TÜRKİYE

Commission of Turkey, Turkish Language Association, Bursa Uludağ University, Mersin University, Artvin Çoruh University, Western Caspian University, Prishtina University, Georgia Technical University, Valeh Hacılar International Scientific and Cultural Research Foundation, International Journal of Turkish Literature Culture Education, and BUGU Journal of Language and Education.

Scientists from many countries, especially from the Turkic World, participated in the symposium. The papers presented at the symposium were broadcasted live simultaneously on the TEKE Academy' channel on YouTube.

In this study, which brought together many scientists specialized in Turcology during the Covid-19 pandemic, information is given about the 1st International Turkish Literature Culture Education Symposium, which contributes to the continuity of studies on Turcology Science without interruption.

Keywords: Symposium, Bilge Tonyukuk, inscription, year, TEKE.

• Bilge Tonyukuk ve Yazıtları Üzerine:

Türk adının öne çıkarıldığı, Türkçenin ölümsüz eserlerinin vücuda getirildiği II. Türk Kağanlığı Dönemi, Türk tarihinde ve kültüründe ayrı bir yere ve öneme sahiptir. Nitekim bu dönemde, Türk boy ve toplulukları Aşina boyundan Kutluk İleriş Kağan öncülüğünde Çin'in esaretinden kurtulmuş; kısa sürede de teşkilatlanıp yeniden eski güçlerine kavuşmuşlardır.

Kutluk İleriş Kağan, Çin'e karşı bağımsızlık ve özgürlük mücadelesi verdiği zaman en yakınında bulunan kişi Boyla Baga Tarkan Bilge Tonyukuk olmuştur.

Bilge Tonyukuk, Türk boy ve topluluklarının Çin'in esareti altında buldukları yıllarda Çin'de doğmuştur. Ancak o birilerinin iddia ettikleri gibi Çinli değil; bugün Moğolistan Cumhuriyeti sınırları içinde kalan tarihî Türk topraklarında (Togla / Tola Irmağı ve çevresinde) yaşayan Dokuz Oğuzların Bugu boyuna mensup bir Türk'tür.

Bilge Tonyukuk, Çin'i çok iyi tanıyan; akıllı, eğitilmiş, birikimli ve deneyimli bir yönetici iken Kutluk İleriş'in başlattığı bağımsızlık ve özgürlük mücadelesine katılmış; başarılı olunduktan sonra da o zamanlar "şad" unvanı taşıyan Kutluk İleriş'in "kağan" olarak seçilmesini sağlamıştır. Kutluk İleriş Kağan Dönemi'nde ona danışmanlık, kumandanlık ve sözcülük yapan Bilge Tonyukuk, onun ölümünden sonra tahta geçen Kapgan Kağan'a¹; Kapgan Kağan'ın ölümünden sonra da Bilge Kağan'a danışmanlık ve kumandanlık yapmıştır.

Bilge Tonyukuk, bütün bu özelliklerinin yanında tarihçi, yazar ve ediptir. Yaptıklarını ve yapılanları unutturmamak; Türk boy ve topluluklarının her zaman birlik ve bütünlük içinde yaşamalarını sağlamaları için onlara öğüt vermek amacıyla iki bengü taş / bugünkü adıyla yazıt diktirmiştir. Türk Alfabesi'yle [yaygın kullanımıyla (Kök)türk Alfabesi'yle] yazılan yazıtlardan birincisinde 35; ikincisinde 27 satır olmak üzere (birbirinin devamı niteliğinde) toplam 62 satır bulunmaktadır. Bilge Tonyukuk Yazıtları'nın metinleri giriş, gelişme ve sonuç bölümleri olan; tarih konulu bir belgeselin son derece edebî üslupla yazılmış senaryosu gibidir.

¹ Bilge Tonyukuk'un Kapgan Kağan Dönemi'nin sonralarına doğru, Kapgan Kağan'la arası açılmış ve atalarının topraklarına (Tola Irmağı ve çevresine) çekilmek / geri dönmek zorunda kalmıştır. Bilge Tonyukuk, Kutluk İleriş Kağan'ın oğlu, kendisinin de damadı olan Bilge Kağan'ın 716 yılında tahta geçmesi sonrasında tekrar görevine iade edilmiş; ölümüne kadar da devlet yönetiminde danışman ve kumandan olarak görev yapmıştır.

Halkının kültürünü, dilini, edebiyatını, sanatını çok iyi bilen Bilge Tonyukuk, bu yazıtlarda deyimleri, vecizeleri atasözlerini ustaca kullanmıştır. Onun hedef kitesini etkilemek ve mesajını kalıcı kılabilmek için söz sanatlarından ustaca yararlandığı; bazı cümlelerde duygularını ve düşüncelerini aliterasyonlu, ölçülü, duraklı, uyaklı ve ritmik bir şekilde ifade ettiği görülür. Bu tür cümleler “Bilge Tonyukuk”un yaşayışının, inanışının, destansı hayatının ürünü olan yazıtların metinlerine mensur şiir tadı katmıştır.

• I. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Sempozyumu:

Bilindiği üzere Boyla Baga Tarkan Bilge Tonyukuk’un hem kendisinin hem de diktirmiş olduğu bengu taşların özelliklerinden dolayı 2020 Yılı, UNESCO Türkiye Millî Komisyonunun teşebbüsleri; Türk Akademisinin, Kardeş Türk Cumhuriyetleri’nin ve Moğolistan’ın da destekleriyle UNESCO tarafından “Bilge Tonyukuk Yılı” olarak ilan edilmiştir.²

Ulusal veya uluslararası düzeyde alınan kararların ve bu kararlarla ilgili olarak yapılacak faaliyetlerin ve düzenlenecek etkinliklerin geniş kitleler tarafından kabul görmesinde, farkındalık oluşturmada bütün kurum ve kuruluşların üzerlerine birtakım sorumluluklar düşmektedir. Bu düşünceden hareket eden (ve 2014 yılından beri faaliyet gösteren) Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Derneği de UNESCO tarafından alınan kararı desteklemek ve Bilge Tonyukuk’un şahsında bütün Türk Büyükleri’ne vefa göstermek amacıyla yurt içinde ve yurt dışında faaliyet gösteren bazı kurumların, üniversitelerin ve akademik dergilerin de ortaklığıyla bir sempozyum düzenlemeye karar vermiş; sempozyum, UNESCO Türkiye Millî Komisyonu, Türk Dil Kurumu³, Bursa Uludağ Üniversitesi⁴, Mersin Üniversitesi, Artvin Çoruh Üniversitesi, Batı Kaspî Üniversitesi, Priştine Üniversitesi, Gürcistan Teknik Üniversitesi, Valeh Hacılar Uluslararası Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Vakfı, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi ve BUGU Dil ve Eğitim Dergisi’nin ortak faaliyeti olarak Bilge Tonyukuk’un anısına 28-29 Ağustos 2020 tarihleri arasında çevrim içi olarak gerçekleştirilmiştir. (Sempozyumun giderleri tamamen Uluslararası TEKE Derneği tarafından karşılanmış; paydaş kurum ve kuruluşlardan hiçbir maddi destek talep edilmemiştir).

Düzenleme Kurulu Başkanlığı’nı Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ’ın; Genel Koordinatörlüğünü ise Dr. İsmail ÇOBAN’ın yaptığı sempozyuma yurt içinden ve yurt dışından toplam 140 bildiri ile başvuru yapılmış; söz konusu bildirilerden hakem süreci “olumlu” olarak tamamlanan 89 bildiri programa dâhil edilmiş; bildiri sahiplerinden 10’u makul sebeplerle bildirimlerini sunamamışlardır.

Sempozyumda sunulan bildirilerin bir kısmı genç bilim insanlarına aittir. [Yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin (genç bilim insanlarının) deneyimli ve birikimli bilim insanlarıyla birlikte bildiri sunmalarına imkân sağlayarak onların bilimsel - akademik seviyede neyi, nasıl yapmaları gerektiğini öğrenmelerine katkı sağlanmak istenmiştir].

² 2020 yılının Bilge Tonyukuk Yılı ilan edilmesinde büyük çaba harcayan UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Başkanı Prof. Dr. M. Öcal OĞUZ’a ve ekip arkadaşlarına teşekkür ederim.

³ Türk Dil Kurumu Yazıt Bilimi Kolu, 2020 yılının Bilge Tonyukuk Yılı ilan edilebilmesi için 2019 yılında ciddi çalışmalar yapan UNESCO Türkiye Millî Komisyonuna bilgi desteği sağlayarak başarıya ulaşılmasında önemli rol üstlenmiştir. Türk Dil Kurumu, 2020 yılının Ekim ayında düzenlenecek olan Türk Dili Kurultayı’nın ilk günkü oturumlarını da Bilge Tonyukuk’a hasretmiştir. Bu anlamlı ve değerli faaliyetlerinden dolayı TDK Başkanı Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN’e ve ekip arkadaşlarına teşekkür ederim.

⁴ 2020 yılının Bilge Tonyukuk Yılı ilan edilmesinin ardından Bursa Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü tarafından bir kutlama komitesi oluşturulmuş; söz konusu komitenin başına da bu satırların yazarı getirilmiştir. Başta Bursa Uludağ Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. A. Saim KILAVUZ olmak üzere üniversite yönetiminin bu duyarlı tavrı her türlü takdirin üzerindedir.

**ÇEVİRİM İÇİ ONLINE
SEMPOZYUM SYMPOSIUM**

**I. ULUSLARARASI
TÜRKÇE EDEBİYAT
KÜLTÜR EĞİTİM
SEMPOZYUMU**
(BİLGE TONYUKUK'UN ANISINA)

1ST INTERNATIONAL
TURKISH LITERATURE
CULTURE EDUCATION SYMPOSIUM
IN THE MEMORY OF BİLGE TONYUKUK

28 - 29 AĞUSTOS 2020
Çevrim İçi / Online August 28 - 29, 2020

Sempozyuma başvuru için bildiri özetlerinin 25.08.2020 tarihine kadar tekesempozyum@gmail.com adresine gönderilmesi gerekmektedir.
<https://sempozyum2020.tekedernegi.org/index.php/tr/>

*Foto 1: I. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Sempozyumu'nun afişi
(Görsel: Levent ALYAP - Grafik Tasarımı: M. Fatih KILIÇ)*

Kapanış Oturumu ile birlikte 20 oturum hâlinde gerçekleşen sempozyumun oturumlarına Türk Kağanlığı ve Uygur Kağanlığı dönemlerinde büyük hizmetleri olan kişiler ile yazıtların okunup çözümlenmelerine ve yayımlanmalarına öncülük eden bilim insanlarının adları verilmiştir.

Oturumlara alanında temayüz etmiş seçkin ve saygın bilim insanları başkanlık yaparak sempozyuma büyük katkı sağlamışlardır. Oturum ve oturum başkanlarının adlarını şu şekilde dikkatlere sunmak mümkündür:

Oturum Adı	Oturum Başkanı
Bilge Tonyukuk Oturumu (Açılış Oturumu)	<i>Prof. Dr. Leylâ KARAHAN</i>
Bumın Kağan Oturumu	<i>Prof. Dr. Gülden SAĞOL YÜKSEKKAYA</i>
İstemi Kağan Oturumu	<i>Prof. Dr. Osman MERT</i>
Kutluk İteriş Kağan Oturumu	<i>Prof. Dr. Ahmet GÜNŞEN</i>
İlbilge Katun Oturumu	<i>Prof. Dr. Bilgehan Atsız GÖKDAĞ</i>
Kapgan Kağan Oturumu	<i>Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK</i>
Bilge Kağan Oturumu	<i>Prof. Dr. M. Mete TAŞLIOVA</i>
Köl Tigin Oturumu	<i>Prof. Dr. Hülya ARGUNŞAH</i>
Köli Çor Oturumu	<i>Prof. Dr. Funda KARA</i>
Kutluk Bilge Kök Kağan Oturumu	<i>Prof. Dr. M. Fatih KÖKSAL</i>
Moyun Çor Kağan Oturumu	<i>Prof. Dr. Musa ÇİFCİ</i>
Bögü Kağan Oturumu	<i>Prof. Dr. Celal DEMİR</i>
Karı Çor Tigin Oturumu	<i>Prof. Dr. Tazegül DEMİR ATALAY</i> <i>Doç. Dr. Nurullah ŞAHİN</i>
Wilhelm RADLOFF Oturumu	<i>Prof. Dr. Serhat ZAMAN</i>
Vilhelm THOMSEN Oturumu	<i>Prof. Dr. Duygu UÇGUN</i>
Necip Asım YAZIKSIZ Oturumu	<i>Prof. Dr. Hasan BAĞCI</i>
Hüseyin Namık ORKUN Oturumu	<i>Prof. Dr. Özey KARADAĞ</i>
Hüseyin Nihal ATSIZ Oturumu	<i>Prof. Dr. Gülhan ATNUR</i>
René GIRAUD Oturumu	<i>Prof. Dr. Serhan ALKAN İSPİRLİ</i>
Kapanış Oturumu	<i>Prof. Dr. Osman MERT⁵</i>

---

⁵ Kapanış Oturumunda Uluslararası TEKE Derneği Onursal Başkanı, YÖK Denetleme Kurulu Üyesi Prof. Dr. Mahmut DOĞRU ve Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ sempozyumda sunulan bildirilerin genel değerlendirmesini yapmışlardır.

ÇEVİRİM İÇİ SEMPOZYUM
I. ULUSLARARASI TÜRKÇE EDEBİYAT
KÜLTÜR EĞİTİM SEMPOZYUMU

ONLINE SYMPOSIUM
1ST INTERNATIONAL
TURKISH LITERATURE
CULTURE EDUCATION SYMPOSIUM

(BİLGE TONYUKUK'UN ANISINA) **IN THE MEMORY OF BİLGE TONYUKUK**

28 - 29 AĞUSTOS 2020 Çevrim İçi / Online August 28 - 29, 2020

SEMPOZYUM PROGRAMI

PLENARY SESSIONS

*Foto 2: I. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Sempozyumu'nun programı için hazırlanmış bir tasarım
(Görsel: Levent ALYAP - Grafik Tasarımı: M. Fatih KILIÇ)*

Bilge Tonyukuk Oturumunda (Açılış Oturumunda) bildiri sunan bilim insanları ve sundukları bildiri başlıkları şöyledir:

Leylâ KARAHAN - BİLGE TONYUKUK VE YAZITLARI

Cengiz ALYILMAZ - TÜRKÇE EDEBİYAT KÜLTÜR EĞİTİM SEMPOZYUMU HAKKINDA

ÖCAL OĞUZ - 2020 YILININ UNESCO TARAFINDAN BİLGE TONYUKUK YILI İLAN EDİLMESİ ÜZERİNE

Gürer GÜLSEVİN - TÜRK DİL KURUMUNDA ESKİ TÜRK YAZITLARIYLA İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR

Erden KAZHYBEK - ÖNTÜRK VE ÖNTÜRKÇE ÇALIŞMALARININ TÜRK LÜK BİLİMİ AÇISINDAN ÖNEMİ

Kadıralı KONKOBAEV - ESKİ TÜRK YAZITLARIYLA İLGİLİ ÇALIŞMALARDA ALAN ARAŞTIRMALARININ ÖNEMİ

Metin EKİCİ - YENİ BİLGİLER İŞİĞİNDE DEDE KORKUT KİTABI ÜZERİNE BAZI DEĞERLENDİRMELER

Foto 3: Bilge Tonyukuk Oturumundan bir görüntü

Sempozyumun diğer oturumlarında bildiri sunan bilim insanları ve sundukları bildirilerin başlıkları ise şöyledir:⁶

Alara KUMSAR - TÜRKÇEDEKİ BİRLEŞİK CÜMLE SINIFLANDIRMALARININ İNCELENMESİ

Ali ÇELİK - OSMANLI DÖNEMİNDE TERCÜME EDİLEN BİR ESER AHLÂK RİSALESİ

Alperen AVCI - OKUL ÖNCESİ VE SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ OYUN OYNAMAYA YÖNELİK TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ayten MERDAN HAJIYEVA - KARAPAPAK KADINLARININ GÜRCİSTAN'IN SOSYAL HAYATINA ENTEGRASYONU

Azime TULAN - MENEMEN SAHASINDA BEBEK-ÇOCUKLUK DÖNEMİNE AİT KÜLTÜREL UYGULAMALAR

⁶ Bildiri sunan bilim insanlarının adları alfabetik olarak dikkatlere sunulmuştur.

- Aziz ŞEKER - YAŞAR KEMAL'DE BİR HALK ANLATISINDAN YOLA ÇIKARAK DEĞİŞİMİN SOSYOKÜLTÜREL BOYUTUNU DEĞERLENDİRMEK
- Aziz Tamer GÜLER - TÜRKÇEDE FONETİK (SESBİLİM) DİSİPLİNİNİN ÖNEMİ
- Baljan EŞMETOVA - ТУРКІ ХАЛЫҚТАРЫНДАҒЫ «МӘҢГІЛІК ЕЛ» КОҢЦЕПТИСІ
- Barkın Burak BİNGÖL - YUSUF ATILGAN'IN "ANAYURT OTELİ"NDE SÖYLEMİN VAROLUŞSAL AÇIDAN BİLİNÇDİŞİNE ETKİLERİ
- Burcu KAYA ÇAKI - GÖLYAZI'DA BALIKÇILIK YAPAN KADINLARIN SOSYAL VE KÜLTÜREL YAPISI
- Burcu ÖZTÜRK - JOSEPH CAMPBELL'İN MONOMİT KURAMI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA: ANSELMUS'UN SONSUZ YOLCULUĞU
- Dicle ÖZDEMİR - ÖTÜKEN UYGUR KAĞANLIĞI DÖNEMİ YAZITLARINDAN TES, TARİAT VE ŞİNE US YAZITLARINDA KAVRAMLARIN İŞARETLENMESİ
- Dilara KESKİN - TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA YER ALAN YAZMA ETKİNLİKLERİNİN YARATICI YAZMA BECERİSİNE GÖRE ANALİZİ
- Duygu UÇGUN - TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ DERS ARAÇ-GERECİ TERCİHLERİNE YÖNELİK BİR DEĞERLENDİRME
- Ebubekir ERASLAN - HURUF-I MUNFASILA FİKRİNİN SAVUNUCUSU DOKTOR MİLASLI İSMAİL HAKKI'NIN "HURUF-I MUNFASILA NUMÜNESİ VE MENÂFİ'İ HAKKINDA BİRKAÇ SÖZ" ADLI MAKALESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
- Elçin İBRAHİMOV - ÇAR RUSİYASININ TÜRK XALQLARINA QARŞI APARDIĞI DİL SİYASƏTI
- Elif ÖKSÜZ GÜNEŞ - ŞİNASI'NİN MÜNÂCÂT ŞİİRİ VE TERCÜMAN-I AHVAL MUKADDİMESİ BAĞLAMINDA YENİ İNSAN TİPİ
- Emine ER - PDR ÖĞRENCİLERİNİN ÇOK KÜLTÜRLÜ PSİKOLOJİK DANIŞMA YETERLİKLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ
- Erdem HAMARATLI-İsmail AYDOĞDU - GAZİ YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE VE ALTAY TÜRKÇE ÖĞRENIYORUM DERS KİTAPLARINDA BULUNAN TEMEL SEVİYEDEKİ YAZMA GÖREVLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI
- Fahri VALEHOĞLU - Namık VALEHOĞLU - KARABAĞLI YAZAR, DİPLOMAT, DEVLET ADAMI ABDURRAHİM BEY HAKVERDİYEY VE TİFLİS SİYASİ-İCTİMAİ, EDEBİ-MEDENİ MÜHİTİ
- Faruk POLATCAN - İsmail ÇOBAN - TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ KUTADGU BİLİG'E GÖRE GENÇLERDE BULUNMASI GEREKEN DEĞERLER HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ
- Fidan DOĞRU - ESKİ UYGURCA ANI TEG ORUNLARTA (ÖYLE YERLERDE) REDİFLİ ŞİİR ÜZERİNE
- Funda ÇAPAN ÖZDEMİR - MELİH CEVDET ANDAY'IN FİKRİ YAZILARINDA DİL BİLİNCİ
- Gökhan ŞENYURT - DERViŞ MUHAMMED YEMİNİNİN FAZİLETNÂMESİ'NİN HİCRİ 992 NÜSHASI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

- Gulnara GOCA MEMMEDLİ - GÜRCİSTAN'DA İSLAMİYE SİBYAN MEKTEPLERİ (19. YÜZYIL İLE 20. YÜZYILIN BAŞLARI)
- Gülay DURMAZ - 18. YÜZYIL TARİH MANZUMELERİNİN İZİNDEN ŞEHZADE VE SULTANLARA BAKIŞ
- Günel AHMEDOVA - YENİ DÖVR ƏDƏBİYYATINDA İCTİMAİ İDEAL
- Hakan SARITİKEN - KÜS- VE KÜŞÜM SÖZCÜKLERİNİN ETİMOLOJİSİ ÜZERİNE
- Harun ŞAHİN - ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM SİSTEMİNE VE SOSYAL HAYATA UYUM REHBERİ PROJESİ
- Hilmi SAVUR - SEYFÜ'L-MÜLÜK İLE BEDİÜ'L-CEMÂL HİKÂYESİ'NİN MOTİFLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
- Hülya ALTINSOY - TÜRKİYE'DE KADIN İSTİHDAMININ ARTIRILMASINDA EĞİTİM - İSTİHDAM İLİŞKİSİNİN GÜÇLENDİRİLMESİNİN ÖNEMİ
- Hülya TAŞ - BURSA IRGANDI ÇARŞILI KÖPRÜSÜ'NDE BİR AHŞAP OYMA USTASI BEKİR USLU
- Hüseyin BAYRAM - SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİ İÇİN HİZMET İÇİ EĞİTİM PROGRAMI GELİŞTİRME
- Hüseyin DOĞRAMACIOĞLU - Nuran ÖZLÜK - İFHÂM GAZETESİNDE İSTANBUL'DA VEBA SALGINI VE HASTALIĞIN GÜNLÜK SEYRİNİN KAMUOYU İLE PAYLAŞILMASI
- İkram ÇINAR - OKUL-ÇEVRE İLİŞKİLERİ BAĞLAMINDA ETNOPEDAGOJİNİN ROLÜ
- İlyas HÜSEYNOV - BAKI SLAVYAN UNİVERSİTETİNDƏ FƏALİYYƏT GÖSTƏRƏN MÜASİR YUNAN DİLİ VƏ MƏDƏNİYYƏTİ MƏRKƏZİNİN AZƏRBAYCAN VƏ YUNANISTAN ARASINDA MÜNASİBƏTLƏRƏ TƏSİRİ
- İsmail EMİRŞAH - İRK BİTİG'DE KAVRAMLARIN İŞARETLƏNMƏSİ
- İzzet Gökhan ŞİMŞEK - ABD'DE ORTA-İÇ ASYA TÜRK TARİHİ ÇALIŞMALARINA GENEL BİR BAKIŞ VE BU ALANDA HİZMET VEREN BAZI KURULUŞLAR
- Kadriye HOCAOĞLU ALAGÖZ - AZERBAJCAN'IN ÂŞİK VE ŞAİR KADINLARININ ŞİİRLERİNDE MAHLAS KULLANIMI
- Kairat BELEK - KIRGIZİSTAN'IN ISIK-GÖL BÖLGESİNDE BULUNAN TÜRK-İSLAM YAZITLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
- Kübra YILDIZ ALTIN - TÜRK KÜLTÜRÜNDE MİKROKOZMOS OLARAK MEZARLAR (NEVŞEHİR İLİ ÖRNEĞİ)
- Kürşad Çağrı BOZKIRLI - Onur ER - TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ E-ÖĞRENMEYE YÖNELİK TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ
- Mehriban YADGAROVA - SOVYET DÖNEMİ'NDE SİSTEME AYKIRI ESER İLAN ETME (ŞÜHRET'İN ALTIN ZENKLEMES ROMANI MİSALİNDE)
- Melek YIDIZ - KOCAELİ ETNOGRAFYA MÜZESİNDEKİ OSMANLI KUMAŞLARININ YÜZEY TASARIMININ İNCELENMESİ
- Meltem ÇETİNKAYA - KONUŞMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİNİN TÜRKÇE DERS KİTAPLARINA SOMUT YANSIMALARI (ALTINCI SINIF ÖRNEKLEMİ)

- Meltem Merve KONU - TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE SÖYLEM ÇÖZÜMLEMESİ AÇISINDAN BİR BAKIŞ
- Merve MENTEŞE - KLASİK TÜRK ŞİİRİNDE KAYNAK ESERLER NEVİ DİVANI ÖRNEĞİ
- Minara ALİYEV A ÇINAR - AHISKA AĞZINDA KIPÇAK TÜRKÇESİNİN İZLERİ
- Muhammet Lütfü AKYÜZ - HÂCE MUHAMMED LUTFİ'NİN HULÂSATÜ'L-HAKAYIK ADLI ESERİNDE YER ALAN HAZER KIL KIRMA KALBİN KİMSENİN CÂNINI İNCİTME ŞİİRİNDE YER ALAN DEĞERLER
- Mustafa ŞAHİN - YUNAN BETİM SANATINDA AMAZONOMAKHIA VE TOMRİS HATUN
- Mustafa YENİASIR - Burak GÖKBULUT - TARİHİ OLAY – EDEBİ METİN İLİŞKİLERİ AÇISINDAN ÖZKER YAŞIN'IN BAYRAKTAR TÜRKÜSÜ İLE ZAFER VE BAĞIŞ ADLI OYUNLARINA BİR BAKIŞ
- Muzaffer UZUN - TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE HÂL EKLERİNİN SUNUMU VE KTÜ TÖMER ÖĞRENCİ METİNLERİNDEN HAREKETLE HÂL EKLERİNİN ÖĞRETİMİNE DAİR BİR ÖNERİ
- Natavan KARAMOVA - Çingiz QASIMOV - SUMQAYITDA YAŞAYAN UZUNÖMÜRLÜLƏRDƏ ƏSAS VEGETATİV GÖSTƏRİCİLƏR VƏ AĞCIYƏRLƏRİN HAVA TUTUMUNUN XÜSUSİYYƏTLƏRİ
- Nazmi ŞEN - TURKISCHE TURFANTEXTE VII'DE BULUNAN ATASÖZLERİNDEKİ DEĞERLER ÜZERİNE
- Negizbek ŞABDANALİYEV - TARİHİ TÜRK LEHÇELERİNDEKİ YAĞ SÖZCÜĞÜNÜN KIRGIZCADAKİ İZLERİ
- Neslihan YILMAZ - BABUR-NÂME'DEKİ 61A-120A ARASINDAKİ YİYECEK VE İÇECEKLE İLGİLİ TÜRKÇE KÖKENLİ KELİMELERİN ETİMOLOJİSİ
- Nurdin USEEV - E NUMARASI VERİLMİYEN VE YENİ BULUNAN YENİSEY YAZITLARI
- Nurlan PAŞAOĞLU NASİROV - İLXANLILAR ZAMANINDA AZƏRBAYCAN TARİXİ-COĞRAFİYASININ HÜDÜDLARI
- Nurşat BİÇER - Zeynal FIRAT - YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN YEDİ İKLİM SETİNDEKİ (A1-A2) ÖYKÜLEYİCİ METİNLERİN BAĞDAŞIKLIK ÖGELERİ YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ
- Nurullah ŞAHİN - DİJİTAL HİKÂYE UYGULAMALARININ ÖĞRENCİLERİN MOTİVASYONLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN META-ANALİZ İLE İNCELENMESİ
- Ogün PEÇENEK - NÂBİ'NİN 'GÖRMÜŞÜZ' REDİFLİ GAZELİ İLE TİRSİ'NİN 'GÖRMÜŞÜZ' REDİFLİ GAZELİNİN KARŞILAŞTIRMALI EDEBİYAT BİLİMİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ
- Orçun AYDOĞDU - HAROLD BLOOM'UN "ETKİLENME ENDİŞESİ"NDEN HAREKETLE KİRALIK KONAK VE FATİH HARBİYE ROMANLARININ İNCELENMESİ
- Osman KILIÇ - TOFA TÜRKÇESİ SÖZ VARLIĞINDA GEYİK
- Osman MERT - Bahattin ŞİMŞEK - TÜRKİYE'DEKİ İNŞAAT PROJELERİNE VERİLEN İSİMLERİN DİL VE KÜLTÜR AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Ömer Faruk İNCİLİ - Emrah TÜRKOĞLU - ÜRETİM BÖLGELERİNDEN TUKETİM BÖLGELERİNE DÜNYA UYUŞTURUCU TRAFİĞİ VE ROTALARI
- Özlem ERCAN - SULTAN III. AHMED DÖNEMİNDE AYASOFYA'NIN TADİLAT VE YENİLENMESİNE DAİR İKİ TARİH KITASI
- Reşat ŞAKAR - RUS VE TÜRK DİLLERİNDE İLETİŞİM SÜRECİNDE İSİMLERİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ
- Safiye SARICI BULUT - Gülgün BANGİR ALPAN - LİSE ÖĞRENCİLERİNİN DERS ÇALIŞMAYA, DESTEKLENMEYE VE GÜDÜLENMEYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ
- Şureddin MEMMEDLİ - 1895 YILI RUS ANSİKLOPEDİSİ KARS VİLAYETİ HAKKINDA
- Taha ÇELİK - OSMANLI DİVAN ŞAİRİ SÜRÜRİ'NİN BAHRU'L-MEÂRİF'TE HADİSLERLE İSTİŞHADI
- Tolgahan ARIK - NECİP FAZIL KISAKÜREK'İN KAFA KÂĞIDI ESERİNİN SÖZ DİZİMİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ
- Tural VƏLİZADƏ - 31 MART 1918-Cİ İL: AZƏRBAYCAN ALOVLAR İÇİNDƏ
- Uğur ÇİFTÇİ - Fatih CAN - PICTES KAPSAMINDAKİ SURİYELİ İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN TENEFFÜSLERDE YAŞANILAN PROBLEMLERE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ
- Ülkü ELİUZ - DOĞA ANA VE TİNSEL ANA KATEGORİLERİNİN KATMANLAŞMASI: "ÇINAROĞULLAR" HİKÂYESİ
- Yakup ALAN - TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÇEVİRİM İÇİ ÖĞRETİMİNE YÖNELİK ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞLERİ
- Yavuz Ercan GÜL - ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KÜRESEL VATANDAŞLIK VE SİVİLLEŞME DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ
- Yıldız YENEN AVCI - ÖMER SEYFETTİN'İN ESERLERİNDE "VİCDAN" KAVRAMI ÜZERİNE BİR İNCELEME
- Yusuf YILMAZ - TARIM SAYIMLARINA GÖRE OSMANLI DEVLETİ'NİN SON DÖNEMİNDE ANADOLU'DA TÛTÛN TARIMI VE COĞRAFİ DAĞILIMI (1909-1913-1914)
- Yüksel GİRGIN - ORHUN YAZITLARI'NDAKİ TÜRKÇENİN SÖZ VARLIĞI OLARAK ATASÖZLERİ VE DEYİMLERİN VERDİĞİ MESAJLARIN DİL VE KÛLTÛR BİRLİKTELİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.

28-29 Ağustos 2020 tarihleri arasında sanal iletişim ortamında başarılı bir şekilde gerçekleştirilen sempozyumun oturumlarında sunulan bütün bildiriler YouTube üzerinden yayın yapan TEKE Akademi Kanalı'ndan canlı olarak ilgililerine ulaştırılmıştır. Bu yayınlar sırasında Uluslararası TEKE Derneği üyelerinin özellikle de Dr. İsmail ÇOBAN, Doç. Dr. Onur ER ve Öğr. Gör. Nazmi ŞEN'in gayretleri her türlü takdirin üzerindedir.⁷

---

⁷ Prof. Dr. Semra ALYILMAZ'ın gözetiminde teknik masada başarılı bir şekilde görev yapan bilim insanları 28-29 Ağustos 2020 tarihleri arasında 21 saat kesintisiz bir şekilde canlı yayın yapılmasını sağlamışlardır. Bu özverili ve koordineli çalışma, Türklük bilimi alanında bundan sonra yapılacak benzer bilimsel-akademik etkinliklere, sempozyumlara da örnek oluşturacak niteliktedir.

Bilge Tonyukuk'un Anısına Düzenlenen
I. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Sempozyumu'nun Ardından

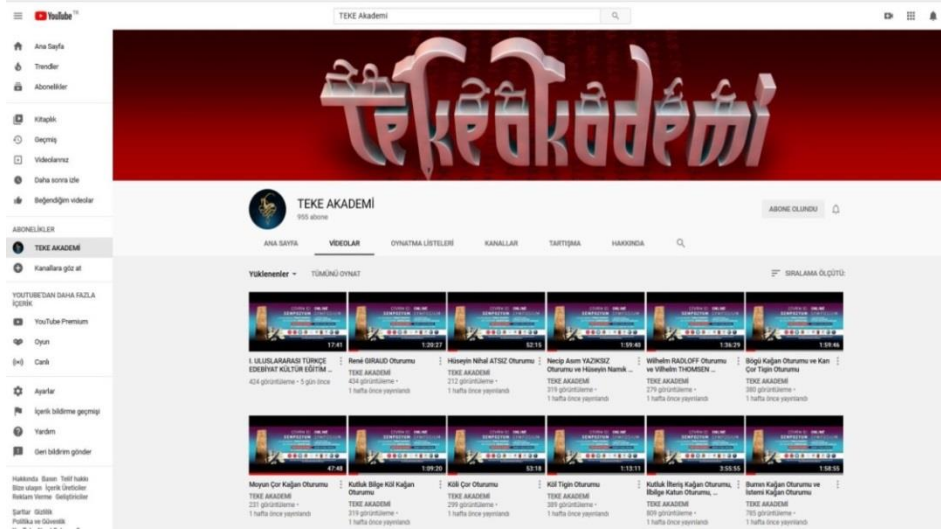

Foto 4: TEKE Akademi YouTube Kanalı'nın Sempozyum canlı yayınları ile ilgili bölümünden bir görüntü

Sempozyumda sunulan bildirilerin özetleri Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ ve Prof. Dr. Osman MERT'in editörlüğünde Dr. İsmail ÇOBAN, Doç. Dr. Faruk POLATCAN ve Doç. Dr. Onur ER tarafından kitap hâlinde yayıma hazırlanmıştır. Bildirilerin tam metinleri ise kısa süre içinde bildiri sahiplerinden temin edilerek 2020 yılı içerisinde e-kitap olarak yayımlanacaktır.

Foto 5: Bildiri Özetleri Kitabı'nın kapak görüntüsü
(Kapak Görseli: Levent ALYAP - Kapak Tasarımı: M. Fatih KILIÇ)

Ünlü devlet adamı Bilge Tonyukuk'un adına düzenlenen sempozyumun gerçekleşmesine katkı sağlayan paydaşlara, Bilim Kurulunda ve Düzenleme Kurulunda görev yapan bilim insanlarına; oturum başkanlarına, bildiri sahiplerine, TEKE Derneğinin vefalı mensuplarına (Prof. Dr. Mahmut DOĞRU'ya, Prof. Dr. Semra ALYILMAZ'a, Prof. Dr. Osman MERT'e, Prof. Dr. Murat YAKAR'a, Prof. Dr. Mehmet TEZCAN'a, Prof. Dr. Funda KARA'ya, Prof. Dr. Gülhan ATNUR'a, Prof. Dr. Hülya TAŞ'a, Prof. Dr. Tazegül DEMİR ATALAY'a, Görsel Sanatlar Uzmanı Levent ALYAP'a, Öğr. Gör. M. Fatih KILIÇ'a, Dr. İsmail ÇOBAN'a, Doç. Dr. Faruk POLATCAN'a, Doç. Dr. Onur ER'e, Doç. Dr. Nurullah ŞAHİN'e, Doç. Dr. Nurşat BİÇER'e, Doç. Dr. Ergin JABLE'ye, Doç. Dr. Kürşad Çağrı BOZKIRLI'ya, Doç. Dr. Bahadır GÜNEŞ'e, Doç. Dr. Berna ÜRÜN KARAHAN'a, Dr. Harun ŞAHİN'e, Dr. Fatih CAN'a, Dr. Bahattin ŞİMŞEK'e, Dr. Fahri HACILAR'a, Dr. Nurdin USEEV'e, Dr. Negizbek ŞABDANALİYEV'e, Öğr. Gör. Nazmi ŞEN'e, Uz. Ayten MERDAN HACILAR'a, Uz. Ramazan AVCI'ya, Muhammet Lütfü AKYÜZ'e, Tuğba ÇOBAN'a, Arş. Gör. Burcu KAYA ÇAKI'ya, Arş. Gör. Kadriye HOCAOĞLU ALAGÖZ'e, Arş. Gör. Meltem Merve KONU'ya, Öğr. Gör. Baljan EŞMETOVA'ya, Namık HACILAR'a, İsmail EMİRŞAH'a, Fidan DOĞRU'ya, Dicle ÖZDEMİR'e) ve emeği geçen herkese teşekkür eder; bu tür anlamlı ve önemli faaliyetlerin devamını dilerim.

Extended Abstract

Bilge Tonyukuk, born in China while the Turkish nation was under Chinese captivity, knows China very well; while he was a smart, educated, experienced manager, he participated in the struggle for independence and freedom initiated by Kutluk İlteriş; after it was successful, it enabled Kutluk İlteriş, who had the title of “Şad” at that time, to be elected as “Khan” (682).

Bilge Tonyukuk inscriptions, written in the Turkish Alphabet, consist of 62 lines. Having introduction, development, and conclusion sections; in the inscriptions written in an extremely literary style, information is given about what happened in the II. Turkish Khaganate Period; by emphasizing the role of Bilge Tonyukuk in the successes achieved in this period, it is advised that Turkish tribes should live freely and in unity.

On the occasion of the declaration of 2020 as the Year of Bilge Tonyukuk by UNESCO, to keep alive the memory of Bilge Tonyukuk who is the most important statesman in the II. Turkish Khanate period, the 1st International Turkish Literature Culture Education Symposium was organized online between 28-29 August 2020 in partnership with the International Association of Turkish Literature Culture Education, UNESCO National Commission of Turkey, Turkish Language Association, Bursa Uludağ University, Mersin University, Artvin Çoruh University, Western Caspian University, Prishtina University, Georgia Technical University, Valeh Hacilar International Scientific and Cultural Research Foundation, International Journal of Turkish Literature Culture Education, and BUGU Journal of Language and Education.

Scientists from many countries, especially from the Turkic World, participated in the symposium. The papers presented at the symposium were broadcasted live simultaneously on the TEKE Academy's YouTube channel. Scientists working in the broadcasts ensured that the live broadcast lasted uninterruptedly for 21 hours between 28-29 August 2020. This devoted and coordinated work will set an example for similar scientific-academic activities and symposiums in the field of Turcology.

The names of the people who had great services during the periods of the Turkish Khaganate and the Uyghur Khaganate and the scientists who pioneered the reading, analysis, and publication of the inscriptions were given to the sessions of the symposium, which was held in 20 sessions with the Closing Session. Respected scientists moderated the sessions and made a great contribution to the symposium. It is possible to bring the names of session and session moderators to attention as follows:

Session Bilge Tonyukuk - Prof. Dr. Leylâ KARAHAN; Session Bumın Khan - Prof. Dr. Gül den SAĞOL YÜKSEKKAYA; Session İstemi Khan - Prof. Dr. Osman MERT; Session Kutluk İleriş Khan - Prof. Dr. Ahmet GÜNŞEN; Session İl bilge Katun - Prof. Dr. Bilgehan Atsız GÖKDAĞ; Session Kapgan Khan - Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK; Session Bilge Khan - Prof. Dr. M. Mete TAŞLIOVA; Session Köl Tigin - Prof. Dr. Hülya ARGUNŞAH; Session Köli Çor - Prof. Dr. Funda KARA; Session Kutluk Bilge Köl Khan - Prof. Dr. M. Fatih KÖKSAL; Session Moyun Çor Khan - Prof. Dr. Musa ÇİFCİ; Session Böğü Khan - Prof. Dr. Celal DEMİR; Session Karı Çor Tigin - Prof. Dr. Tazegül DEMİR ATALAY - Doç. Dr. Nurullah ŞAHİN; Session Wilhelm RADLOFF - Prof. Dr. Serhat ZAMAN; Session Vilhelm THOMSEN - Prof. Dr. Duygu UÇGUN; Session Necip Asım YAZIKSIZ - Prof. Dr. Hasan BAĞCI; Session Hüseyin Namık ORKUN - Prof. Dr. Özyay KARADAĞ; Session Hüseyin Nihal ATSIZ - Prof. Dr. Gülhan ATNUR; Session René GIRAUD - Prof. Dr. Serhan ALKAN İSPİRLİ; Closing Session - Prof. Dr. Osman MERT.

A total of 140 papers were submitted to the symposium from Turkey and abroad. Among the papers, 89 papers in which the referee process was completed as “positive” were included in the program. Ten of the researchers could not present their papers for reasonable excuses and reasons.

Abstracts were prepared as a book under the editorship of Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ and Prof. Dr. Osman MERT. The full texts of the papers will be obtained from the paper owners in a short time and will be published as an e-book in 2020.

I would like to thank the institutions that contributed to the realization of the symposium, to the scientists working in the Scientific Committee and the Organizing Committee; the moderators of the sessions, researchers, and members of the International Association of Turkish Literature Culture Education.

